

*Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas
Pirmininkė*

5.9.2024

Biudžeto komiteto
pirmininkui
Johan Van Overtveldt
BRIUSELIS

Tema: Nuomonė dėl 2025 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto – visi skirsniai (2024/0176(BUD))

Gerb. pirmininke,

vykdant nurodytą procedūrą Užimtumo ir socialinių reikalų komitetui buvo pavesta pateikti nuomonę Jūsų komitetui. 2024 m. liepos 23 d. posėdyje komitetas nusprendė pateikti šią nuomonę laiško forma. Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas apsvarstė šį klausimą 2024 m. rugsėjo 4 d. posėdyje ir tame posėdyje priėmė laiško forma parengtą nuomonę, parengtą vadovaujant EMPL nuomonės referentei Romanai TOMC¹. Nuspręsta paraginti atsakingą Biudžeto komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti toliau pateikiamus pasiūlymus.

Pagarbiai

Li Andersson

¹ Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai: Jagna Marczułajtis-Walczak (antroji pirmininko pavaduotoja), Katrin Langensiepen (trečioji pirmininko pavaduotoja), Romana Tomc (nuomonės referentė), Elena Donazzan, Chiara Gemma, Marlena Małag, Georgiana Teodorescu (ECR), Petar Volgin (ESN), Jan-Peter Warnke, Maria Zacharia (NI), Nikola Bartůšek, Marie Dauchy, Mélanie Disdier (Pfe), Maravillas Abadía Jover, Pascal Arimont, Andrzej Buła, David Casa, Niels Geuking, Christophe Hansen, Isabelle Le Callennec, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Liesbet Sommen (PPE), Grégory Allione, Irena Joveva, Jana Toom, Marie-Pierre Vedrenne, Brigitte van den Berg (Renew), Marc Angel, Gabriele Bischoff, Estelle Ceulemans, Isilda Gomes, Marit Maij, Idoia Mendia Cueva, Roxana Mînzatu, Evelyn Regner, Cecilia Strada, Raffaele Topo, Marianne Vind (S&D), Konstantinos Arvanitis, Leila Chaibi, Per Clausen, Catarina Martins (The Left), Isabella Tovaglieri and Alexandre Varaut (Pfe pagal Darbo tvarkos taisyklių 209 straipsnio 7 dalį) and Loucas Fourlas (EPP pagal Darbo tvarkos taisyklių 209 straipsnio 7 dalį).

NUOMONĖ

1. EMPL komitetas pabrėžia esamus iššūkius, su kuriais susiduria žmonės Europoje – didėjančias pragyvenimo išlaidas, infliaciją, visų pirma dideles energijos, maisto ir būsto kainas, dėl kurių didėja pažeidžiamumas, socialinė ir ekonominė nelygybė, daugėja skurdo ir jis tampa didesnis, taip pat klimato ir biologinės įvairovės krizę, visų pirma tiesioginių ekstremalių meteorologinių reiškinių poveikį, kurie daro neigiamą poveikį ES socialinei ir ekonominei padėčiai, darbo ir gyvenimo sąlygoms, taip pat Europoje gyvenančių žmonių sveikatai ir gerovei, o tai kelia grėsmę tvariam augimui ir užimtumui. Komitetas pabrėžia, kad dėl šių aplinkybių kartu su žaliaja ir skaitmenine pertvarka ir demografiniais pokyčiais 2025 m. reikės tvirto ir proporcingo biudžeto atsako, todėl reiškia susirūpinimą dėl labai ribotų maržų ir likusių lankstumo priemonių, numatytų biudžeto projekte, ir ragina sutelkti pakankamai išteklių ES užimtumo ir socialinei politikai, užtikrinant, kad pirmenybė būtų teikiama Europos socialinių teisių ramsčio (ESTR) veiksmų plano įgyvendinimui ir Porto deklaracijos tikslų įgyvendinimui;
2. EMPL komitetas mano, kad siekiant įveikti šiuos iššūkius labai svarbu didinti atlyginimus, skatinti sąžiningą ir deramą darbo užmokestį ir kovoti su dirbančių asmenų skurdu;
3. EMPL komitetas primena apie Europos socialinių teisių ramstį, 2021 m. kovo 4 d. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą, įskaitant pagrindinius ES 2030 m. tikslus, susijusius su darbo vietomis, įgūdžiais ir skurdo mažinimu, 2021 m. gegužės 8 d. Porto deklaraciją dėl socialinių reikalų, kurią priėmė Europos Vadovų Tarybos nariai, trišalę deklaraciją dėl klestinčio Europos socialinio dialogo ir La Hulpės deklaraciją dėl Europos socialinių teisių ramsčio ateities;
4. be to, komitetas primena, kad Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planu siekiama, kad iki 2030 m. ES įgyvendintų konkrečius tikslus, be kita ko, užtikrinti, kad bent 78 proc. 20–64 m. amžiaus asmenų turėtų darbą, užtikrinti, kad bent 60 proc. visų suaugusiųjų kasmet dalyvautų mokymuose, ir žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičių sumažinti bent 15 mln., įskaitant 5 mln. vaikų. Tačiau net pasiekti šiuos tikslus tampa vis sunkiau atsižvelgiant į prognozuojamą skurdo ir nedarbo didėjimą, nebent būtų dedamos konkrečios pastangos ir parama siekiant sumažinti dabartinį spaudimą socialinės apsaugos sistemoms ir sušvelninti socialinį krizės poveikį, taip pat teikti paramą pabėgėliams ir užtikrinti deramas gyvenimo sąlygas visiems, suteikiant galimybę naudotis kokybiškomis pagrindinėmis paslaugomis, pavyzdžiui, sveikatos priežiūra, švietimu ir būstu;
5. EMPL komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) yra vienas iš pagrindinių Sąjungos socialinio aspekto stiprinimo veiksnių, todėl reiškia ypatingą susirūpinimą dėl tiesiogiai valdomos ESF+ dalies sumažinimo, atsiradusio dėl daugiametės finansinės programos (DFP) peržiūros, mažinančio tikimybę ir galimybes imtis tolesnių veiksmų pagal pakankamai finansuojamą ESF+, atsižvelgiant į labai padidėjusias pragyvenimo išlaidas ir jų poveikį darbuotojams ir jų šeimoms. Komitetas taip pat pabrėžia esminį vaidmenį, kurį atlieka Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas atleistiems darbuotojams (EGF), ir ragina valstybes nares geriau

išnaudoti turimą sumažintą finansavimą, taip pat Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ir „REPowerEU“ skyrius, Teisingos pertvarkos fondą (TPF), Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 5 skyrių, ERPF ir programą „InvestEU“;

6. EMPL komitetas pabrėžia ESF+ užimtumo ir socialinių inovacijų krypties (EaSI) svarbą investicijoms į socialines inovacijas ir darbo jėgos judumo skatinimui ir apgailestauja, kad Taryba gerokai sumažino šios biudžeto eilutės lėšas. Komitetas primygtinai reikalauja, kad ši biudžeto eilutė būtų atkurta ir vėl atitiktų Komisijos biudžeto projekte pasiūlytą sumą;
7. EMPL komitetas reiškia susirūpinimą dėl nedarbo lygio ES, nors matome darbo jėgos trūkumą keliuose sektoriuose, ir primygtinai ragina valstybes nares ir Komisiją teikti pirmenybę kovai su jaunimo ir neįgalųjų nedarbu, taip pat rengti mokymus siekiant kovoti su įgūdžių trūkumu darbo rinkoje, pasinaudojant esamomis ES iniciatyvomis. Komitetas pripažįsta esminį profesinio rengimo ir mokymo bei apmokamų stažuotčių vaidmenį jaunimui pereinant į darbo rinką ir pabrėžia, kad svarbu investuoti į jų kokybę, įskaitant deramas darbo sąlygas ir patrauklumą, pasitelkiant ESF+ ir sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą;
8. EMPL komitetas pabrėžia, kokia svarbi politika ir priemonės, kuriomis siekiama remti pertvarką darbo rinkoje, ir tai, kad būtina stiprinti mūsų šalių ekonomikos konkurencingumą vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką; Jis pabrėžia Teisingos pertvarkos fondo vaidmenį remiant darbuotojus, EGADP ir sanglaudos politiką ir jų svarbą sprendžiant su socialiniais pertvarkos aspektais susijusius klausimus, visų pirma kuriant nacionalinę socialinę infrastruktūrą ir remiant darbo ieškančius asmenis, įskaitant kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, kartu užtikrinant apsaugos sistemą tiems, kurie liko nuošalyje, ir ragina paspartinti jų įgyvendinimą;
9. EMPL komitetas mano, kad psichikos sveikata darbe yra dar vienas svarbus socialinės politikos klausimas. Pandemija paspartino naujas realijas ir naujas darbo formas, atsirandančias dėl skaitmeninimo, įskaitant dirbtinį intelektą (DI), mažų garantijų darbą ir nesaugumą, algoritminį valdymą ir buvimo nuolat prisijungus kultūrą, o tai suteikia ir galimybių, ir iššūkių darbo rinkai ir profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrai. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas palankiai vertina Komisijos iniciatyvą pradėti taikyti visapusišką požiūrį į psichikos sveikatą, taip pat Tarybos išvadas dėl psichikos sveikatos ir mažų garantijų darbo bei įsipareigojimą reglamentuoti teisę atsijungti;
10. EMPL komitetas mano, kad labai svarbu kovoti su darbuotojų atskirtimi dėl ilgėsių laikinojo nedarbingumo atostogų, kurias sukelia sunkios neužkrečiamosios ligos, pvz., vėžys, širdies ir kraujagyslių ligos, diabetas, lėtinės kvėpavimo takų ligos, psichikos sveikata ir neurologiniai sutrikimai, taip pat reumatinės ir raumenų ir kaulų sistemos ligos. Todėl Komitetas ragina imtis iniciatyvų, kuriomis daugiausia dėmesio būtų skiriama darbo vietos pritaikymui, lanksčioms darbo sąlygoms ir strategijoms, kuriomis būtų remiamas darbuotojų grįžimas po ilgesnio nebuvimo darbe;
11. EMPL komitetas pabrėžia, kad teisė į darbą ir užimtumas yra pagrindinė teisė, įtvirtinta Jungtinių Tautų neįgalųjų teisių konvencijos (JT NTK) 27 straipsnyje. Tačiau ji pažymi, kad ES lygmeniu dirba tik 50,6 proc. asmenų su negalia, palyginti su 74,8 proc.

negalios neturinčių asmenų. Todėl Komitetas ragina sukurti Neįgaliųjų užimtumo ir įgūdžių garantiją, kad būtų skatinamas neįgaliųjų dalyvavimas atviroje darbo rinkoje;

12. EMPL komitetas mano, kad investicijos į mokymąsi visą gyvenimą, profesinį rengimą ir mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą yra labai svarbios siekiant padėti darbuotojams, pasinaudojant žaliąja ir skaitmenine pertvarka ir didinti Sąjungos tvarų konkurencingumą ir atsparumą, be kita ko, išorės sukrėtimams. Komitetas taip pat mano, kad Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akademijų steigimas pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą yra svarbūs Europos strategijos, kuria siekiama skatinti investicijas į ypatingos svarbos ir besiformuojančias technologijas ir spręsti darbo jėgos trūkumo ir įgūdžių poreikių problemą, elementai;
13. EMPL komitetas pabrėžia svarbų vaidmenį, kurį akademijos atliks skleisdamos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų žinias ir įgūdžius, kurie gali sustiprinti Sąjungos konkurencingumą ir jos pasaulinę poziciją poveikio klimatui neutralizavimo pramonės sektoriuose;
14. EMPL komitetas primena, kad Sąjunga yra įsipareigojusi skatinti socialinių partnerių vaidmenį ir sudaryti palankesnes sąlygas socialiniam dialogui laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 152 straipsnio, ir pabrėžia, kad reikia užtikrinti tinkamą paramą socialiniam dialogui ir socialinių partnerių gebėjimams, taip pat būtinybę užtikrinti tinkamą paramą profesinėms sąjungoms skirtoms informavimo ir mokymo priemonėms, be kita ko, narystės siekiančiose šalyse. Todėl jis prieštarauja šių 2025 m. biudžeto eilučių sumažimui palyginti su ankstesniais metais;
15. EMPL komitetas remia šeimos politiką ir socialinę politiką ir geresnį finansavimą, padedančius vaikams geriau gyventi ir visiems darbuotojams užtikrinti geresnę profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Komitetas pripažįsta, kad išmokos šeimai ir vaikams, visų pirma pažeidžiamiesiems namų ūkiams, atlieka itin svarbų vaidmenį įgyvendinant sąžiningas ir įtraukias socialinės apsaugos sistemas, kurios turi būti pritaikytos prie įvairių šeimos modelių ir turi užtikrinti galimybę laiku gauti socialinę apsaugą ir tinkamą paramą visiems pagal valstybių narių praktiką. Todėl, atsižvelgdamas į didėjantį vaikų skurdo lygį, Komitetas dar kartą ragina skubiai padidinti Europos vaiko garantijų sistemos finansavimą ir sukurti specialų jai skirtą biudžetą. Komitetas taip pat primena savo poziciją, kad visos valstybės narės turėtų panaudoti bent 5 proc. ESF+ išteklių, kuriems taikomas pasidalijamasis valdymas, tiksliniam kovos su vaikų skurdu veiksmams ir vaiko garantijų sistemos įgyvendinimui remti, taip pat visapusiškai išnaudoti kitas esamas finansavimo iš ES biudžeto galimybes, pavyzdžiui, iniciatyvą „ReactEU“ ir EGADP vaikų skurdui panaikinti. Ji pabrėžia Europos vaiko garantijų sistemos svarbą pagrindinių teisių ir pagrindinių paslaugų išsaugojimui;
16. EMPL komitetas pabrėžia, kad dėl mažo gimstamumo lygio ir ilgėjančios gyvenimo trukmės ES susiduria su demografiniais iššūkiais, susijusiais su senėjančia visuomene. Be to, jis palankiai vertina Europos priežiūros strategiją ir ragina jai skirti pakankamą finansavimą 2025 m. biudžete. Komitetas ragina imtis tolesnių iniciatyvų, kuriomis būtų remiami oficialūs ir neformalieji slaugytojai, gerinamos jų darbo sąlygos ir padedama užtikrinti jų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Tačiau Komitetas ragina

intis ryžtingų politinių veiksmų, kad būtų sprendžiamas demografinių pokyčių poveikio visuomenei klausimas;

17. EMPL komitetas pabrėžia, kad moterys susiduria su padidėjusia nepakankamo užimtumo ir nedarbo rizika bei socialine rizika. Norint pasiekti Porto deklaracijoje nustatytą užimtumo tikslą, reikia plataus užmojo nacionalinių tikslų, kad į darbo rinką būtų įtrauktos moterys. Komitetas ragina sudaryti biudžetą atsižvelgiant į lyčių aspektą, siekiant geriau suderinti politiką ir veiklą, kuria skatinamas vienodas moterų dalyvavimas, taip pat vienodas darbo užmokestis, vienodos pensijos ir vienodas požiūris į moteris darbo rinkoje;
18. EMPL komitetas palankiai vertina tai, kad Komisija toliau plėtojo su lyčių lygybe susijusių išlaidų stebėjimo 2021–2027 m. DFP metodiką, pagal kurią atsižvelgiama į politikos formavimą ir išteklių paskirstymą, visų pirma tai, kad pateikiamas išsamesnis *ex post* poveikio lytims vertinimas ir pateikiamos ataskaitos apie apimtis. Komitetas apgailestauja, kad pirmieji šio stebėjimo rezultatai rodo, jog ES išlaidos šiuo atžvilgiu yra nepakankamos, nes tik 19 mln. EUR ES biudžeto daro tiesioginį teigiamą poveikį moterims, ir ragina Komisiją visapusiškai įvertinti poveikį lytims ir sudaryti palankesnes sąlygas gauti visus reikiamus duomenis, kad būtų galima jį stebėti;
19. EMPL komitetas ragina Komisiją nustatyti išsamesnę ES socialiniame biudžete darnaus vystymosi tikslams (DVT) numatytų išlaidų stebėjimo metodiką, grindžiamą Europos socialinių teisių ramsčio principais, ir pateikti socialinių rodiklių suvestinę bei gerovės rodiklius, pagal kuriuos būtų galima įvertinti bendrą įvairių ES priemonių poveikį;
20. EMPL komitetas pabrėžia, kad Europos laikinos paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE) pasirodė esanti sėkminga kovojant su nedarbu, kilusiu dėl COVID-19 pandemijos, ir taip pat ragina Komisiją priemone SURE remti nacionalines užimtumo apsaugos ir darbuotojų pajamų išsaugojimo sistemas, kurias galima laikinai aktyvuoti tais atvejais, kai dalis ES patiria ekonominį sukrėtimą;
21. EMPL komitetas pabrėžia, kad svarbu investuoti į socialinę įtrauktį ir priemones, visų pirma skirtas pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims, taip pat , skurstančioms ir nepalankioje padėtyje esančioms grupėms. Jis dar kartą ragina parengti bendrą kovos su skurdu strategiją. Jis pabrėžia, kad į šią strategiją turėtų būti įtrauktos naujos ir papildomos iniciatyvos, kuriomis siekiama kovoti su skurdu ir įgyvendinti 2030 m. skurdo mažinimo tikslą. Ji taip pat primena ES jos įsipareigojimą iki 2030 m. panaikinti benamystę ir pabrėžia, kad svarbu gerinti visų ES gyvenančių žmonių gyvenimo lygį, taip pat mažinti socialinius gyvenimo ir darbo sąlygų skirtumus pasitelkiant socialines investicijas, be kita ko, teikiant tinkamas socialines paslaugas ir pagrindines paslaugas, kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas ir užtikrinant gerai veikiančias visuomenės sveikatos priežiūros sistemas, kuriose dirbtų pakankamai sveikatos priežiūros darbuotojų. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas primygtinai reikalauja, kad Sąjungos išlaidų ir lėšų naudojimą reglamentuojančiomis taisyklėmis būtų užtikrinamas ir stiprinamas aukščiausių socialinių teisių ir demokratinių principų laikymasis ir kad jos būtų suderintos su ES socialiniais įsipareigojimais ir tikslais bei pagrindinėmis darbuotojų teisėmis. Jis primena, kad privaloma laikytis ES pagrindinių teisių chartijos, kaip nustatyta ESF+ reglamente ir Bendrųjų nuostatų reglamente, ir ragina priimti nuostatas, pagal kurias viešosios lėšos būtų skiriamos tik tiems darbdaviams, kurie paiso

darbuotojų teisių ir taikytinų darbo sąlygų;

22. EMPL komitetas išreiškia susirūpinimą dėl blogėjančios padėties, susijusios su galimybėmis gauti įperkama būstą visoje ES. Šiuo atžvilgiu jis palankiai vertina Komisijos Pirmininkės išsipareigojimą pateikti Europos įperkamo būsto planą, į kurį bus įtraukta parama papildomam įperkamam būstui ir investicijos į jį. Jis ragina Komisiją būsto klausimą laikyti vienu iš svarbiausių savo prioritetų. Jis taip pat ragina valstybes nares visapusiškai naudoti sanglaudos politikos lėšas investicijoms į įperkama būstą;
23. EMPL komitetas primena esminį darbą, kurį atliko penkios ES agentūros, veikiančios socialinės ir užimtumo politikos srityse, t. y. Europos darbo institucija (EDI), Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (EUROFOUND), Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA), Europos profesinio mokymo plėtros centras (CEDEFOP) ir Europos mokymo fondas (ETF). Komitetas mano, kad šios agentūros turi turėti pakankamai darbuotojų ir pakankamai išteklių, kartu atsižvelgiant į infliaciją, kad jos galėtų vykdyti savo įgaliojimus, pasiekti savo tikslus ir vykdyti kintančias užduotis. Komitetas ragina Komisiją užtikrinti, kad agentūrų patirtis būtų naudojama tose srityse, kuriose ES lėšas būtų galima panaudoti veiksmingiau, palyginti su alternatyviais sprendimais. Tai apima agentūrų, kurios turi aiškų mokslinių tyrimų profilį, prieigą prie tokių programų kaip programa „Europos horizontas“, kartu griežtai vengiant dvigubo jų įprastos veiklos finansavimo;
24. EMPL komitetas pakartoja savo ankstesnį raginimą pritarti EDI prašymui 15 deleguotųjų nacionalinių ekspertų etatų pakeisti laikinųjų darbuotojų etatais ir numatyti du papildomus sutartininkų etatus, nedarant poveikio biudžetui, kad būtų galima pritraukti ir išlaikyti personalo išteklius, kurių reikia jos užduotims vykdyti, ir užtikrinti, kad EDI deleguotųjų nacionalinių ekspertų skaičius būtų artimesnis kitų ES agentūrų standartiniam skaičiui;
25. EMPL komitetas primena, kad bandomieji projektai ir parengiamieji veiksmai yra labai svarbūs siekiant išbandyti naujas politikos iniciatyvas užimtumo ir socialinės įtraukties srityse. Tačiau jis primena, kad jų vertinimas yra įtvirtintas Tarpinstituciniame susitarime, ir pakartoja savo raginimą Komisijai nešališkai vertinti pasiūlymus dėl bandomųjų projektų ir (arba) parengiamųjų veiksmų remiantis teisiniu ir finansiniu vertinimu taip, kad būtų atsižvelgta į pasiūlymų privalumus. Jis dar kartą išreiškia nusivylimą dėl pasiūlymų vertinimo kokybės pastaraisiais metais ir ragina Komisiją intensyviai dialogą su Parlamentu dėl to, kaip novatoriškos idėjos galėtų tapti tinkamos finansuoti, ir pateikti išsamius, aiškesnius ir skaidresnius atsiliepimus ir savo vertinimų paaiškinimus. Jis taip pat primena, kad patvirtintų bandomųjų projektų ir parengiamųjų veiksmų įgyvendinimas turi ir toliau atitikti priimtą pasiūlymą.

**PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTĖ
GAVO INFORMACIJOS**

Nuomonės referentė, prisiimdama visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.